

PROGRAMSKI IZVJEŠTAJ za 2012. godinu

Sadržaj:

I. Sažetak

II. Programski razvoj

1. Javni dijalog i javne politike
2. Dokumentiranje
3. Unaprjeđenje sudskih praksi i pravnih standarda

III. Organizacijski razvoj

Upravljanje i vođenje
Ured i logistika
Planiranje, monitoring i evaluacija
Uredski tim *Documente*
Financijsko i administrativno poslovanje
Razvoj arhive i informacijskog sustava
Namicanje sredstava
Suradnja s drugim organizacijama i institucijama

IV. Pregled specifičnih programskih aktivnosti

Javna događanja u organizaciji *Documente*
Sudjelovanje na javnim događanjima
Sudjelovanje na konferencijama, seminarima, edukacijama, stipendijama...
Izdavaštvo
Mediji i odnosi s javnošću
Postignuća, nagrade, članstva

V. Osvrt na ključne uspjehe

I. Sažetak

Documenta je u 2012. nastavila rad na ostvarivanju svojih najambicioznijih programa poput dokumentiranja sudbine ubijenih i nestalih, snimanja i afirmiranja osobnih sjećanja na rat kao i sustavnog praćenja suđenja za ratne zločine. Postali smo vidljiviji u javnosti posebno kroz kapanju 'Žrtve su predugo čekale' za prava svih civilnih žrtava rata kojom smo javnost upoznali s rezultatima istraživanja potreba i upozorili da brojni članovi obitelji žrtava ratnih zločina nisu dobili ni moralnu (počinitelji nisu kazneno odgovarali) niti materijalnu zadovoljštinu (većina je izgubila parnice za naknadu štete). Na području Slavonsko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije prikupljen je značajan broj dokumenata, intervjuirali smo na stotine ljudi i evidentirali nekoliko tisuća žrtava. Do kraja godine. Snimili smo više od 200 video intervjua u sklopu projekta 'Osobna sjećanja na ratove i druge oblike političkog nasilja od 1941. do danas'. 2010. krenuli smo na regionalna studijska putovanja na mjesta sjećanja i stradanja od 1941. - 1945. i organizirali prvi forum posvećen kulturi sjećanja na razdoblje kao i započeli obilježavanje godišnjice dana oslobođenja Zagreba (8. maj 1945.) u spomen parku Dotrščina.

Od osnivanja *Documente* sudjelujemo u timu za praćenje suđenja za ratne zločine u skupa s Centrom za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek i Građanskim odborom za ljudska prava. Republika Hrvatska ima više od dva desetljeća dugo iskustvo u procesuiranju ratnih zločina, no još ne možemo biti zadovoljni kako se suđenja provode. Svojim prijedlozima uključili smo se u izradu mišljenja organizacija civilnog društva o spremnosti Republike Hrvatske na zatvaranje pregovora o pristupanju Hrvatske Europskoj uniji (23. poglavlje - temeljna prava i slobode) te u konačnici doprinijeli izmjenama *Zakona o primjeni Statuta Međunarodnog kaznenog suda za postupanje u predmetima kaznenih djela ratnih zločina* kojima je propisana isključiva nadležnost županijskih sudova u Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu, kao i mogućnost korištenja dokaza prikupljenih od strane tijela Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) u kaznenim postupcima u Republici Hrvatskoj.

Što se tiče sudjelovanja u javnom zagovaranju u Hrvatskoj u tijeku 2012. Kuća ljudskih prava čija smo članica povećala je svoju vidljivost u javnosti posebno kroz koordinacijsku ulogu koju ima u *Platformi 112* - mreži sedamdesetak organizacija civilnog društva za stabilne, odgovorne i demokratske institucije vlasti i jednak pristup pravdi. Na regionalnoj razini nastavili smo i zagovaranje Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim povredama ljudskih prava (REKOM).

Objavili smo publikacije 'Institucije državne uprave Republike Hrvatske od osamostaljenja do članstva u Europskoj uniji (I. dio)', autorice Živane Hedželi, istraživački izvještaj 'Civilne žrtve rata u Hrvatskoj. Pravo na pravni lijek i reparaciju za žrtve kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom', aut. Emina Bužinkić, Vodič: Prava civilnih žrtava rata, ur. Emina Bužinkić, aut. Vesna Teršelić i Milena Čalić Jelić. Sudjelovali smo u pripremi publikacije 'Re:vizija prošlosti. Politike sjećanja u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Srbiji od 1990. Godine', aut. Darka Karačić, Nataša Govedarica i Tamara Banjeglav. Dopršili smo pripreme na objavu 'Priručnika o suočavanju s prošlošću' te osigurali sredstva za tiskanje i prijevod na engleski jezik. Knjiga 'Neispričana povijest', ARK 1991. - 2011. koju su uredili Vesna Janković i Nikola Mokrović objavljena u 2011. dobila je nagradu Krunoslav Sukić za knjigu godine.

Krajem 2012. u timu smo imali 23 zaposlenih i nekoliko desetaka volontera i volonterki. U informacijski sustav do kraja godine je uneseno više od 17.000 dokumenata. Sustav nam je omogućio sistematizaciju prikupljenih podataka, posebno povezivanje informacija prikupljenih istraživanjem ljudskih gubitaka i praćenjem suđenja za ratne zločine. Predstoji nam izazov

analiziranja i predstavljanja podataka javnosti. Izrazito brz razvoj programa, te rast godišnjih prihoda tek zadnje dvije godine prati sustavniji razvoj programa i timova, a od 2012. i sustavno namicanje sredstava. Što se tiče namicanja sredstava osigurali smo sredstva za nastavak istraživanja ljudskih gubitaka, zagovaranje prava civilnih žrtava te praćenje suđenja za ratne zločine kao i pripremu knjige o dosadašnjem procesuiranju ratnih zločina. Neizvjesno je kada ćemo uspjeti namaknuti sredstva za nastavak snimanja osobnih sjećanja i razvoj kulture sjećanja.

II. Programski razvoj

Documenta - Centar za suočavanje s prošlošću potiče proces suočavanja s prošlošću u Hrvatskoj, dokumentira i istražuje prijeratna, ratna i poslijeratna zbivanja te surađuje s organizacijama civilnoga društva i vladinim institucijama i sličnim centrima u inozemstvu.

Documenta djeluje kroz 3 programa:

- Javni dijalog i javne politike,
- Praćenje suđenja za ratne zločine,
- Dokumentiranje.

1. Javni dijalog i javne politike

Ovaj je program usmjeren na produbljivanje i osnaživanje javnog dijaloga o suočavanju s prošlošću, zakonodavne i javne inicijative o dokumentiranju činjenica o ratnim zločinima, zagovaranje naknade štete civilnih žrtava rata te reparacije za nove generacije poput inovirane nastave povijesti povezane s građanskim odgojem i obrazovanjem te razvoj kulture sjećanja.

1.1. Potrebe i potpora civilnim žrtvama rata

U okviru projekta *Afirmacija prava na obeštećenje* održano je niz sastanaka sa predstavnicima ministarstava pravosuđa i branitelja te Vladinog ureda za razminiranje kao i drugim političarima i dužnosnicima te stručnjacima. Organizirane su rasprave o pravu na obeštećenje u Pakracu, Sisku, Bjelovaru i Zagrebu sa brojnim sudionicima/ama iz udruga civilnih stradalnika, logoraša i antifašista. Bjelovarski okrugli stol okupio je više od stotinu žrtava terorističkih akata iz Bjelovara i okolice, članovi obitelji usmrćenih sa šireg sisačkog i petrinjskog područja okupili su se u Sisku, a pakračka je rasprava okupila uglavnom žrtve zatočenja i mučenja.

U ovom periodu oblikovali smo i javnosti predstavili medijsku kampanju 'Žrtve su predugo čekale'. Svojim pogledom i pojedinačnim sudbinama, tijekom kampanje, na probleme svih civilnih žrtava rata u Hrvatskoj podsjetili su: Vjera Solar, Sisak; Đorđe Gunjević, Pakrac; Krešimir Ivančić, Daruvar; Marica Kadić, selo Gora kod Petrinje; Zemina Jaroš, Osijek; Daliborka Mikulić, Slavonski Brod, Robert Kajušić, Zagreb te anonimna žrtva silovanja. Medijsku kampanju kreativno potpisuju Andrej Korovljev, redatelj i Barbara Blasin, grafička dizajnerica u suradnji s voditeljicom istraživanja potreba civilnih žrtava rata i koordinatorom medijske kampanje, Eminom Bužinkić i Eugenom Jakovčićem kao i cjelokupnim timom Documente. Kampanja je prikazana na RTL u Novoj TV, a izrađena su web stranica www.civilnezrtve.hr, plakati i leci kao dio kampanje. Kampanji je dodijeljena mirovna nagrada Krunoslav Sukić koju svake godine 10. prosinca dodjeljuje Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek.

Nakon prikaza kampanje na televiziji, zaprimili smo i odgovorili na više od 80 upita civilnih žrtava rata. Radilo se uglavnom o pravnim savjetima obiteljima usmrćenih, civilnim invalidima rata, žrtvama mina, granatiranja/bombardiranja i žrtvama mučenja. Djelomično smo žrtve upućivali na korištenje psihosocijalnih tretmana. Pripremili smo dvije aplikacije za Europski sud za ljudska prava (Vjera Solar i Zorica Miodrag iz Siska) uz stalno pružanje pravne pomoći žrtvama u sudskim postupcima za naknadu štete.

Nakon višemjesečnog terenskog prikupljanja podataka o civilnim žrtvama rata s naglaskom na njihove potrebe, objavili smo istraživački izvještaj koji smo predstavili na istoimenoj konferenciji 'Civilne žrtve rata u Hrvatskoj. Pravo na pravni lijek i reparaciju za žrtve kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom', 9. studenoga u Zagrebu. Preliminarni su pak rezultati istraživanja predstavljeni na tematskoj sjednici vijeća predsjednika za socijalnu pravdu u rujnu i ranije na nacionalnoj konferenciji 'Pravo na pravni lijek i reparaciju za žrtve teških kršenja ljudskih prava i povreda međunarodnog humanitarnog prava' održanoj u Zagrebu 10. srpnja zajedno s premijernim prikazivanjem kampanje. Istraživački izvještaj obuhvatio je 105 civilnih žrtava rata s različitim povredama i slučajevima stradanja. Objavljen je na stranici *Documente* i u tiskanom formatu.

Potaknuti presudom MKSJ generalima Gotovinu i Markaču te nijednom presudom vezanom za VRA Oluja u Hrvatskoj, organizirali smo javnu akciju "Koridor pravde" za civilne žrtve rata u ponedjeljak, 10. prosinca 2012., s linijom prosvjednika od zgrade DORH-a u Gajevoj ulici do Vrhovnog suda na Zrinjevcu. Javnom akcijom kojom smo obilježili Dan ljudskih prava željeli smo se prisjetiti civilnih žrtava rata, podržati njihove obitelji te upozoriti na teška kršenja ljudskih prava žrtava i uputiti apel solidarnosti institucijama i cijelome društvu.

Documenta je sudjelovala na neformalnim konzultacijama Europske komisije s predstavnicima organizacija civilnoga društva te na konferenciji Fundamental Rights Agency/Platform pri čemu je naglašen položaj civilnih žrtava rata.

Sudjelovali smo na tribini o civilnim žrtvama rata u Zadru u organizaciji udruge 'Žena u Domovinskom ratu' 29. svibnja te na komemoraciji djeci Slavnskoga Broda pod nazivom "Mali križ - velika žrtva" 26. svibnja. Komemoracija se održala u organizaciji Zajednice udruga civilnih stradalnika Domovinskog rata povodom dvadesete obljetnice pogibije troje djece na dječjem igralištu u Slavanskom Brodu. Suorganizirali smo s UNHCR-om susret državnog ministra Velike Britanije s civilnim žrtvama rata 21. veljače, koji se sastao u Sisku s predstavnicama civilnih žrtava rata s područja Sisačko-moslavačke županije. Govorili su: Vjera Solar (majka ubijene Ljubice Solar, Sisak, 18.09.1991.g), Jasna Borojević (supruga ubijenog Steve Borojevića, Sisak, 06.09.1991.g), Milja Bojinović (majka ubijene Željke Bojinović, selo Trnjani kod Siska, 22.08.1991.g), Đurđa Gmaz (majka ubijene Zrinke Gmaz, obala Kupe kod Stare Drenčine, 16.07.1991.g) i Marica Katić (kćer nestalih Kate i Nikole Dumbovića, selo Gora kod Petrinje, 25.12.1991.g), te Milena Čalić Jelić i Eugen Jakovčić iz *Documente*. U subotu, 30.09.2012., u Gornjim Jamama je otkrivena spomen ploča civilnim žrtvama hrvatske nacionalnosti ubijenim u studenom i prosincu 1991. godine od strane pripadnika srpskih (para)vojnih formacija, za vrijeme okupacije toga sela nedaleko Gline.

Suradnja: Najvažnija suradnja u ovom području izgrađena je između *Documente* i Koordinacije udruženja civilnih ratnih stradalnika već tijekom terenskog istraživanja, a suradnja je nastavljena u organizaciji javnih događanja i medijske kampanje. Nastavljena je dobra suradnja sa SNV-om, udrugama Protiv zaborava, Pravda, Delfin, Centar za mir te brojnim civilnim žrtvama rata. Vrlo dobra suradnja uspostavljena je sa organizacijom TRIAL. Dobru komunikaciju i suradnju ostvarili smo sa Udrugom civilnih invalida i stradalnika Domovinskog

rata Zadar i udrugom Žena u Domovinskom ratu Zadar. U izvedbi kampanje surađivali smo s redateljem Andrejom Korovljevim i grafičkom dizajnericom Barbarom Blasin. Izvrsna suradnja uspostavljena je sa Milenom Horvat iz Ministarstva branitelja i Dijanom Pleštinom iz Vladinog Ureda za razminiranje.

Tim: Emina Bužinkić, Eugen Jakovčić, Ivo Antunović i Nives Jozić (volonteri)

Suradnici: Milena Čalić Jelić, Jelena Đokić Jović, Maja Dubljević, Aleksandar Radnić, Igor Roginek, Albin Matoshi, Darija Marić, Tomislav Fresl, Dea Marić, Božica Ciboci

1.2. Platforma 112

Nakon prvih 112 dana vlasti, Platforma 112 predstavila je Izvještaj o prvih 112 dana vlasti u Hrvatskom saboru. Predstavnici/e Platforme 112 sastali su se s premijerom Z. Milanovićem 11. svibnja i predstavila mu zahtjeve Platforme 112. *Documenta* sa drugim organizacijama u Platformi redovito prati ispunjavanje zahtjeva dokumenta i reagira priopćenjima i medijskim istupima. Poslano je Otvoreno pismo o posljedicama ostavke Mirele Holy u smislu ispunjenja standarda političke odgovornosti kao i pismo povodom neizbora Pučkog pravobranitelja ili 17.000 ljudi i dalje bez prava glasa. Saborski odbor za europske integracije i Platforma 112 organizirali su raspravu povodom recentnog Sveobuhvatnog izvješća Europske komisije o praćenju spremnosti Republike Hrvatske za članstvo u Europskoj uniji u Poglavlju 23 – Pravosuđe i temeljna prava.

Tim: Vesna Teršelić, Eugen Jakovčić, Emina Bužinkić

1.3. Nastava povijesti i Građanski odgoj i obrazovanje

04. lipnja u MZOS-u ravnateljima i nastavnicima predstavljen je kurikulum Građanskog odgoja i obrazovanja te eksperimentalni program za učenike/ice koji će temeljem postignutog sporazuma sa MZOS-om krenuti u 6 osnovnih i srednjih škola u jesen 2012. Program će pratiti i program obrazovanja nastavnika/ica. Održan je sastanak s ministrom Jovanovićem i zamjenicama Lugarić i Nježić o istoj temi. Tijekom lipnja u Slunju je održan sastanak ODG Inicijative. Na DIR-DEM-u i Filozofskom fakultetu u Rijeci, održali smo predavanja o građanskom odgoju i obrazovanju za suočavanje s prošlošću. Izrađena je skica Documentinog pozicijskog dokumenta o obrazovanju o suočavanju s prošlošću kao dijelu obrazovanja za mir i građansko obrazovanje te nastave povijesti. Tematska cjelina građanskog obrazovanja i inovirane nastave povijesti, izložena je na sjednici Vijeća Predsjednika za socijalnu pravdu. Tijekom godine razvijena je ideja (i aplikacija) rada sa školama (III. Gimnazija u Osijeku, Gimnazija Eugen Kumičić u Opatiji i Gimnazija Lucijana Vranjanina u Zagrebu) i lokalnim organizacijama (Volonterski centar Osijek, Muzej Slavonije, Udruga antifašističkih boraca i antifašista Opatije i Liburnije, Centar za mirovne studije) u području terenske nastave povijesti i njezine povezanosti s istraživanjem lokalne povijesti te razvijanjem kulture sjećanja. Ovaj projekt provodi se 2013. godine u okviru ideje podučavanja mladih o povijesti utemeljenoj na činjenicama.

Tim: Emina Bužinkić, Dea Marić

1.4. REKOM

Predsjednik Republike primio je izaslanstvo Koalicije za REKOM. Flandrijski PEN pozvao je predsjednike svih država u regiji, sljednica bivše Jugoslavije da učine sve što je u njihovoj moći kako bi se osnovala Regionalna komisija za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim povredama ljudskih prava počinjenim u bivšoj Jugoslaviji (REKOM). Održana su

četiri sastanka Koalicije za REKOM u Hrvatskoj na kojima smo raspravljali o krizi upravljanja u Koaliciji i zagovaranju inicijative. Objavljeni su 5. do 11. broj Glasa Inicijative za REKOM. Održana je i akcija *Potpisite i Vi – REKOM za budućnost mladih* 24.10. u Zagrebu.

Tim: Vesna Teršelič, Eugen Jakovčić, Darija Marić

1.5. Kultura sjećanja

U ožujku 2012. u programu kulture sjećanja održana je prva škola/forum o kulturi sjećanja pod naslovom 'Razmjena iskustava i znanja o sjećanju na holokaust i ratne zločine' uz podršku *ITF - International Task Force for Holocaust Remembrance*. U sklopu škole organiziran je i studijski posjet JUSP Jasenovac koji je uključio i obilazak Stare Gradiške.

17. ožujka sudjelovali smo u organiziranju obilježavanja 70. godišnjice smrti Nade Dimić, prve individualne komemoracije organizirane u JUSP Jasenovac, koju je inicirao Drago Roksandić. Ustaška policija uhitila je Nadu Dimić u prosincu 1941. Isprva je bila zatočena u Karlovcu, poslije toga na Savskoj cesti u Zagrebu i zatim odvedena u logor Staru Gradišku. Poslije mučenja bila je strijeljana 17. ožujka 1942. godine. U času smrti imala je 18 godina.

17. rujna *Documenta* je postavila izložbu na Trgu bana Jelačića na temu "Pisci i publicisti ubijeni na Dotršćini" kako bi podsjetila na više tisuća žrtava ustaškog terora pogubljenih u Zagrebu. Izložba predstavlja prvi postav [Virtualnog muzeja Dotršćina](#) u javnom prostoru Zagreba, a autorica postava je muzejska savjetnica Hrvatskog povijesnog muzeja, Nataša Mataušić. Organiziran i održan okrugli stol "Zaboravljena povijest Zagreba: Spomen-park Dotršćina i suvremeno bilježenje sjećanja u javnom prostoru". Više informacija nalazi se na www.dotrscina.hr. 19.9. otvoren je Virtualni muzej Dotršćina. Program je organiziran uz potporu Europske unije iz programa *Active European Remembrance*.

01. lipnja započeo je i projekt organizacije regionalnih studijskih putovanja, a prvo je studijsko putovanje organizirano u Jasenovac-Donju Gradinu-Mrakovicu. Drugo je studijsko putovanje u Jajce, Sarajevo i Muzej bitke na Neretvi organizirano na jesen. Studijska putovanja podržava Robert Bosch Stiftung.

Nastavili smo zagovarati inicijativu za primjereno obilježavanje mjesta stradanja glinski Srba ubijenih u svibnju, srpnju i kolovozu 1941. U svrhu rasvjetljavanja činjenica o stradanjima na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 28. i 29. lipnja održan je znanstveni kolokvij 'Što se uistinu dogodilo u glinskoj pravoslavnoj crkvi između 29/30. srpnja i 4/5. kolovoza 1941. godine? Svjedočanstva i kultura sjećanja' u organizaciji Odsjeka za povijest i Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, u suradnji sa Srpskim narodnim vijećem (SNV), *Documentom* –centrom za suočavanje s prošlošću i Hrvatskim državnim arhivom.

U okviru suradnje s Institute for Global Justice, radila se pretraga snimljenih intervjua po ključnim riječima, snimanje dodatnih intervjua.

Sudjelovali smo na komemoracijama u organizaciji Saveza obitelji nestalih i zatočenih hrvatskih branitelja u Dalju (1. kolovoza) i Petrinji (povodom dana traganja za nestalima 30. kolovoza) te Srpskog narodnog vijeća i Saveza antifašista i antifašističkih boraca RH u Borovom naselju, Varivodama i Gošiću i Jadovnom.

Suradnja: Održan je sastanak s Fredericom Frapaisom i Jean-Marc Cassam Chenaïom iz Francuske ambasade, te je dobivena financijska pomoć za studijsko putovanje i radionicu u Francuskoj na temu "Suočavanje s teškom prošlošću u zemljama Zapadne Europe i Zapadnog Balkana". Projekt

organizacije škole/foruma o kulturi sjećanja provodi se u suradnji s IAH - Institut za primijenjenu povijest i *ITF - International Task Force for Holocaust Remembrance*. Glinski kolokvij organiziran je u suradnji s Filozofskim fakultetom uz financijsku potporu Srpskog narodnog vijeća, Vijeća srpske narodne manjine grada Zagreba te uz manju financijsku potporu Županije Sisačko-moslavačke. U pripremi događanja 'Nada Dimić u kulturi sjećanja' povodom obilježavanja 70. godišnjice smrti Nade Dimić sudjelovali smo s Savezom antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, Centrom za ženske studije, Zagreb, Centrom za komparativno-historijske i interkulturene studije (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu) te Vijećem srpske nacionalne manjine grada Zagreba.

Javnosti je predstavljen prvi film sa studijskih putovanja iz serije *Documenta Memoriae* redateljice Dijane Mladenović posvećen mjestima stradanja u Zagrebu.

U tijeku studijskog boravka u sklopu Richard von Weizsäcker stipendije Vesna Teršelič, koju po pozivu dodjeljuje Robert Bosch Stiftung, dogovorila je suradnju s institucijama iz Njemačke i drugih zemalja.

Tim: Tamara Banjeglav, Albin Matoshi, Aleksandar Radnić, Vesna Teršelič; volonteri: Josip Ivanović, Amelie Herault

1.6 Apel za uspostavu vjerodostojnosti javne funkcije HRT-a

U siječnju 2012. uputili smo Hrvatskom saboru i Vladi Republike Hrvatske *Apel za uspostavu vjerodostojnosti javne funkcije HRT-a* u suradnji s Hrvatskim novinarskim društvom, Hrvatskim P.E.N. Centrom, Kućom ljudskih prava, GONG-om, Koordinacijom za medije Hrvatske udruge producenata i Društva hrvatskih filmskih redatelja i drugim organizacijama civilnog društva. U Novinarskom domu suorganizirali smo dva okrugla stola, o aktualnom stanju i budućnosti HRT-a te izmjenama i dopunama Zakona o HRT-u na kojemu su govorili političari, novinari i predstavnici/e organizacija za ljudska prava.

Tim: Vesna Teršelič, Eugen Jakovčić

1.7 Jačanje kapacitete organizacija civilnog društva i razvojna podrška

Osmislili smo program javnih događanja pod naslovom *Zajedno za prava svih žrtava rata – osnaživanje organizacija civilnog društva za istraživanje činjenica i zagovaranje obeštećenja* čija je svrha bila prijenos znanja u istraživačkim aktivnostima i zagovaranju javnih politika za utvrđivanje činjenica i obeštećenje svih žrtava rata u aktivnostima promicanja ljudskih prava te priprema priručnika o metodama suočavanja s prošlošću. U sklopu programa pripremljen je Priručnik o suočavanju s prošlošću.

Tim: Igor Roginek, Slaven Rašković, Emina Bužinkić, Vesna Teršelič, Darija Marić, Tanja Petrović; Goran Božičević, Ana Bitoljanu (MIRamiDA Centar), Mirjana Bilopavlović (Delfin), Jovica Brkić (Pravda), Miren Špek (Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek)

2. Program Dokumentiranje

2.1. Ljudski gubici

U 2012. godini u potpunosti je završeno terensko istraživanje na području zapadne Slavonije te je uspješno napravljeno istraživanje većeg dijela istočne Slavonije, izuzev Slavnskoga

Broda i manjih dijelova oko Valpova koji će se raditi tijekom 2013. Rad na terenu baziramo na načinu da svaki pojedini istraživač/ica bude zadužen je za jednu bivšu općinu. Početak istraživanja istočne Slavonije je krenuo i bolje od očekivanog, a svi istraživači su iskazali zadovoljstvo ostvarenim rezultatima u prvim mjesecima pokrivanja tog područja.

Preko 1500 dokumenata uneseno je u infosistem (u to su uračunati i dokumenti koje su unijeli volonteri koje smo angažirali na unosu). Sva prikupljena dokumentacija i fotografije (preko 1200) je skenirana, unesena u sistem i pohranjena u arhivu. Veliki izazov će predstavljati početak rada na analizi dokumentacije. Tim se pripremio za veliko povećanje količine posla i drukčiju raspodjelu posla na unosu podataka. Istraživačko vrijeme koje provode u uredu morat će se fokusirati na analizu podataka, a tim Arhive i volonteri će u većoj mjeri preuzeti unos podataka.

Tijekom dijela godine, Miren Špek i Veselinka Kastratović iz Centra za mir su bili privremeno angažirani tijekom ljetnih i jesenskih mjeseci te su značajno doprinijeli ubrzanju terenskog rada na tom području.

Proveden je natječaj za zapošljavanje novog istraživača/ice, pri kojemu su zaposleni Milorad Kapetanović na puno radno vrijeme i Nataša Stepčić na pola radnog vremena s tim da je drugu polovicu radnog vremena angažirana na snimanju osobnih sjećanja.

U samom radu na terenu i unosu podataka u bazu angažirano je preko 20 volontera, pri pronalaženju kojih smo imali veliku pomoć lokalnih partnerskih organizacija (Delfin, Pakrac i Centra za mir nenasilje i ljudska prava, Osijek)

Održana je evaluacija rada tima i koordinacije projekta dokumentiranja ljudskih gubitaka koja je pokazala dobre rezultate i suradnju u timu te napretke u komunikaciji i koordinaciji rada.

Objavljeni su rezultati istraživanja Oxford Research Group o praksama dokumentiranja žrtava u kojemu je sudjelovala i Documenta.

Suradnja: Održan sastanak s Ivanom Grujićem iz Uprave za zatočene i nestale. Održan je niz sastanaka s lokalnim upravama gdje je predstavljen projekt i zatražena potpora u njegovom provođenju. Projekt se provodi u suradnji s Fondom za humanitarno pravo. Također je u provedbi projekta prisutna dobra suradnja s čitavim nizom organizacija iz Hrvatske, poput Delfina Pakrac, Miramide Grožnjan, Centra za mir nenasilje i ljudska prava Osijek, Pravda Bjelovar,...

Tim: Slaven Rašković, Tomislav Fresl, Božica Ciboci, Dea Marić, Veselinka Kastratović, Miren Špek, Igor Roginek, Milorad Kapetanović, Nataša Stepčić

2.2. Osobna sjećanja

Tim angažiran na projektu prikupljanja osobnih sjećanja metodom usmene povijesti do 2013. snimio je blizu 400 intervjua. Radilo se na unapređenju Platforme za uređivanje intervjua i mrežnoj stranici www.osobnasjecanja.hr (kontinuirano testiranje platforme i prijava grešaka u Bugtracker sistemu za praćenje, upload video fajlova, upload hrvatskih i engleskih titlova, korekcije hrvatskih i engleskih transkripata, prelamanje hrvatskih i engleskih titlova, razdvajanje zvuka, unos podataka u platformu za znanstvenike Collective Access, konzultacije i sastanci vezano za dizajn web stranice i CMS za osobnasjecanja.hr, priprema tekstova za web stranicu).

Suradnja: Projektni tim redovito surađuje s Peterom van der Maasom, lokalnim projektnim koordinatorom i Stef Scagliola, savjetnicom na projektu u Nizozemskoj. Tim surađuje s nizom volontera s kojima održava redovite sastanke, radionice i individualne konzultacije. Tim je komunicirao i dogovorio evaluaciju projekta s Renatom Jambrešić Kirin. Koordinatorica tima redovito je komunicirala s Vincentom Kerstenom i Dubravkom Rutaljom oko tipa podataka koji su potrebni od Noterika da bi platforma za uređivanje (back-end) bila povezana sa web stranicom (front-end) (pripremljeni su dokumenti sa detaljnim opisima). Kontakti i/ili sastanci vezano za buduću suradnju na edukativnim i umjetničkim projektima ostvareni su sa: Denisom Detlingom (Muzej Slavonije Osijek), Lorandom Miletić (viša savjetnica u AZOO), Katarinom Živanović i Anom Panić (Muzeji istorije Jugoslavije); Nadom Beroš (kustosica MSU); Veselkom Leutarom (CKT Trešnjevka); Ivanom Hanaček (Blok), Bruce Stave (University of Connecticut / Palgrave studies in Oral History). Ostvarena je suradnja sa Sveučilištem Erasmus (EUR) iz Rotterdama u sklopu pilot projekta za Institute for Global Justice i EUR i FFZG kroz projektni prijedlog HERA. Kontakti i/ili sastanci oko snimanja osobnih sjećanja uspostavljeni su sa: Odborom za ljudska prava Karlovac, Đurom Zatezalom, Nikolom Miljevićem (VSNM Glina), udrugama civilnih stradalnika i sudionicima Glinskog kolokvija. Projekt je predstavljen na znanstvenoj konferenciji "Glinski kolokvij" u Zagrebu; napisan je i objavljen sažetak priopćenja "Osobna sjećanja ljudi iz Gline i okolice na događaje u Drugom svjetskom ratu".

U rad tima uključena je Nataša Stepčić (pola radnog vremena).

Tim: Tanja Petrović, Darija Marić, Maja Dubljević, Marko Smokvina, Nataša Stepčić

2.3. Dokumentacija organizacija za ljudska prava

Tijekom cijele godine radilo se na poslovima obrade i unosa dokumentacije (pismohrana) uz dokumentaciju sa različitih programa (ponajprije se radi o programima ljudskih gubitaka i monitora), a napredovanjem projekta usmene povijesti krenulo se s obradom i ove dokumentacije) i obrade i unosa dokumentacije (informacijski sustav) – rad operatera baze podataka u najvećoj je mjeri bio fokusiran na sudsku dokumentaciju. Veliki blokovi dokumentacije iz posebnih izvora su uneseni, tako da se naglasak uglavnom vratio da na dokumentaciju iz vlastitog arhiva monitora i na nastavak uspoređivanja i 'čišćenja' dokumentacije. Kazneni procesi su uglavnom uneseni; transferom dokumentacije OESS-a dobiveno je otprilike 300 novih kaznenih predmeta koji čekaju obradu. Završetkom kaznenih predmeta kreće obrada odštetnih predmeta, koji su poglavito postali i aktualni radom tima civilnih žrtava rata. Volonteri/ke nastavljaju s radom na unosu dokumentacije, uglavnom sa projekata ljudskih gubitaka, administrativnih papira i u manjoj mjeri usmene povijesti.

Nastavljen je razvoj Documentina informacijskog sistema (IS). Na sastanku u Zagrebu predstavljene su prve verzije modula III (procesuiranje zahtjeva), V (evidencije), i VI (edukacije) i te nacrt modula IV (financije).

U arhiv je dolazio veliki broj korisnika koji su pregledavali dokumentaciju i sa kojima su vršene konzultacije. Gradivo koje posjeduje organizacija prepoznato je kod istraživača/ica kao vrijedno, te arhiv postaje sve više prepoznatljiv i koristan.

U svibnju je u Hrvatskom saboru održana promocija knjige *Institucije držane uprave Republike Hrvatske od osamostaljenja do ulaska u Europsku Uniju. Prvi dio: 1990. – 2004.* Autorica knjige nastavlja pisati drugi dio studije (2004. – 2013.) a zajedno sa koordinatorom, nastavljen je rad i na trećem dijelu knjige (1945.– 1990.). U ovoj fazi još se radi na pripremnim radnjama - sakupljanju primarnih izvora koji nedostaju i istraživanjem sekundarnih izvora.

Poteškoću predstavlja velik priljev dokumentacije (kako tekuće tako i one koja je pohranjena ranije) stvara pritisak na resurse i rad na arhivi ARK-a. Nastavlja se traženje rješenja problema prostora za arhiv. Razvoj informacijskog sustava pokazao se programerski zahtjevnim, a pored toga za njega je van programiranja bilo nužno pripremiti niz šifranika - tj. postojećih pomoćnih baza informacija (postrojbe, činovi, pozicije, edukacije, lokacije, tipovi povreda itd.). Cijeli je proces bio usporen importiranjem dvaju baza, Veritasa i Crvenog križa.

Tehnika (ponajprije u smislu računala) koja je dobivena kao dio inventara OESS-a u cijelosti je upogonjena.

Suradnja: Članovi tima počeli su intenzivnije raditi na drugim programima i u većoj mjeri surađivati sa članovima ostalih timova (Glinski kolokvij, Konferencija 'Civilne žrtve rata', snimanje osobnih sjećanja). Održava se kontinuirana suradnja s tvrtkom Abacus i Fondom za humanitarno pravo iz Beograda u razvijanju informacijskog sustava. S partnerima se održavaju redoviti sastanci, a u lipnju je održan i veći sastanak u Beogradu.

Tim: Nikola Mokrović, Aleksandar Radnić, Zrinka Kolarić

3. Praćenje suđenja za ratne zločine

Tijekom cijele godine monitorice su u suradnji s monitorima Centraza mir i GOLJP-a pratile suđenja za ratne zločine. Monitorice Documente pratile su glavne rasprave te javne sjednice i rasprave pred Vrhovnim sudom u sljedećim postupcima: Županijski sud Zagreb - kazneni postupak protiv F. Drlje i dr. zbog kaznenog djela ratnog zločina počinjenog na štetu civila u zaselku Grubori; Vrhovni sud Republike Hrvatske - rasprava u kaznenom predmetu protiv opt. M. Hrastova zbog kaznenog djela protupravnog ubijanja i ranjavanja neprijatelja; Županijski sud Zagreb - kazneni postupak protiv Tomislava Merčepa zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civila u Pakračkoj poljani i Zagrebačkom velesajmu; Županijski sud Zagreb - kazneni postupak protiv Tomislava Merčepa zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civila u Pakračkoj poljani i Zagrebačkom velesajmu; Županijski sud Zagreb - kazneni postupak protiv B. Mikelića za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva; Županijski sud Rijeka - kazneni postupak protiv opt. Branka Dmitrovića i dr. - Zločin u Baćinu; Županijski sud Zagreb - kazneni postupak protiv opt. Ivica Pintarića zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civila - Zločin kod Mrkonjić Grada II, Županijski sud u Zagrebu - kazneni postupak protiv opt. Stjepana Klarića i dr. - Zločin protiv ratnih zarobljenika u Zagrebu i Kerestincu; Županijski sud u Zagrebu - ponovljeni kazneni postupak protiv opt. Milanka Vidaka za ratni zločin protiv civila u Sunjskoj Gredi; Županijski sud Karlovac - obnovljeni kazneni postupak protiv opt. M. Dakića zbog kaznenog djela poticanje na ubojstvo; Županijski sud Karlovac - obnovljeni kazneni postupak protiv opt. M. Dakića zbog kaznenog djela poticanje na ubojstvo - ubojstvo policajaca u Budačkoj Rijeci, Županijski sud Zagreb, dvorana Općinskog kaznenog suda u Zagrebu - kazneni postupak protiv opt. T. Šavorića i dr. - Zločin u Mrkonjić Gradu, BiH.

Napisani su i izvještaji o tijeku rasprava. Napravljena je analiza odštetnih zahtjeva rodbine ubijenih civila tijekom Domovinskog rata. Analizirani su i brojni zakonski tekstovi (Zakon o kaznenom postupku, Kazneni zakon RH, Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, 1950. te protokoli uz Konvenciju, Zakon o obveznim odnosima, Zakon o parničnom postupku, Zakon o radu - rokovi zastare tužbenih zahtjeva za naknadu nematerijalne štete, vrste odgovornosti; odgovornost pravne osobe, regresna odgovornost zaposlenika, Zakon o odgovornosti RH za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija, Zakon

o odgovornosti RH za štetu uzrokovanu od pripadnika hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga tijekom Domovinskog rata, Statut Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju – rezidualne odredbe, oblici odgovornosti, kaznena djela, Rimski ugovor o osnivanju Stalnog kaznenog suda – Fond za žrtve, Pravila o postupku i dokazima Stalnog kaznenog suda - procesno pravna regulativa, Ustroj Specijalnog tribunala za Libanon - sudjelovanje žrtava u kaznenom postupku, Kazneni zakon (stupa na snagu 01. siječnja 2013.), Zakon o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata te Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći. Redovito se pratilo rad međunarodnih sudova.

Na konferenciji za tisak u Kući ljudskih prava Zagreb, 23. veljače predstavljeni su nalazi godišnjeg izvještaja o suđenjima za ratne zločine. Godišnji izvještaj o suđenjima predstavljen je na okruglom stolu 'Nužnost učinkovitijeg procesuiranja ratnih zločina jačanjem regionalne suradnje i procesuiranjem zapovjedno odgovornih osoba' održan je 14. ožujka u Novinarskom domu, Zagreb.

U svibnju je organizirano i studijsko putovanje 'International Justice Institutions za monitore i novinare u Den Haag, Nizozemska.

Suradnja: Kontinuirana suradnja sa pravnicima iz Centra za mir i Građanskog odbora za ljudska prava. Održavaju se redoviti sastanci i supervizije.

Tim: Milena Čalić Jelić, Jelena Đokić Jović, Vesna Teršelič

III. Organizacijski razvoj

Upravljanje i vođenje

Documentom upravlja Upravni odbor čiji su članovi i članice Živana Hedbeli, Pero Jurišin, Goranka Lalić, Zoran Pusić, koji je ujedno i Predsjednik Upravnog odbora. U prošlim su sazivima Upravnog odbora bio i Katarina Kruhonja, Dražen Lalić, Siniša Maričić i Srđan Dvornik. Poslovanje *Documente* vodi Voditeljica Vesna Teršelič.

Ured i logistika

U veljači 2010. smo skupa s pet organizacija (B.a.B.e., Centar za mirovne studije, Građanski odbor za ljudska prava, Udruga za promicanje istih mogućnosti i Udruga za zaštitu i promicanje mentalnog zdravlja - Svitanje) preselili u Kuću ljudskih prava u Selskoj ulici koja je vlasništvo grada Zagreba a obnovljena je uz potporu Ministarstva vanjskih poslova Norveške i grada Zagreba. Zbog nedostatka sredstava nismo mogli dovršiti sve fine radove pa neke probleme rješavamo dodatnim intervencijama. Zbog prostorne stiske tim usmene povijesti preselio je iz našeg sjedišta u Selskoj 112c u Selsku 112a. Timu *Documente* na raspolaganju su tri automobila

Planiranje, monitoring i evaluacija

U 2012. smo održali strateško planiranje za razdoblje od 2013. - 2020. koje je vodila Marina Škrabalo.

Documenta planira, prati i evaluira aktivnosti na više razina:

- unutar organizacije: na redovnim sastancima programske, institucionalne i medijsko-zagovaračke koordinacije, redovnim timskim sastancima te operativnim i strateškim planiranjima.
- u suradnji s partnerskim organizacijama na razini Hrvatske:
  - o kao članica tima za praćenje suđenja za ratne zločine na mjesečnim sastancima s Centrom za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek i Građanskim odborom za ljudska prava te kvartalnim sastancima s predstavnicima Delegacije EC u RH, OSSE i drugim donatorima
  - o kao članica Koalicije za REKOM u RH na redovnim sastancima
  - o kao članica mreže Platforma 112
- na regionalnoj razini: kao članica Koordinacijskog vijeća Koalicije za REKOM

Povezivanje i usklađivanje različitih procesa planiranja, provedbe i evaluacije sve je veći izazov.

Zaposlenici i organizacijski razvoj

Tijekom 2012. godine u Documenti je zaposleno 23 osobe sa oko 10 stalnih volontera. Svi timovi (ljudski gubici, arhiva, osobna sjećanja, civilne žrtve rata, suđenja za ratne zločine) redovito se sastaju i razgovaraju o aktivnostima na projektima i nalaze rješenja poteškoćama. Zadovoljni su međusobnom komunikacijom i suradnjom.

Za sve je zaposlenike organizirana edukacija o namicanju sredstava u organizaciji udruge SMART. Usvojene su i organizacijske procedure vezane za mogućnosti obrazovanja i usavršavanja svih zaposlenika.

Documenta se usmjerila na razvoj unutarnjih kapaciteta, procedura i mehanizama za rad u sljedećim područjima:

- Upravljanje organizacijom se vodi kroz operativnog upravljanja na razini izvršne koordinacije čiji sastav čine: voditeljica, programska koordinatorica, financijski koordinator, koordinator za namicanje sredstva, programski koordinatori (programi dokumentiranja i unaprijeđenja sudskih praksi) te administrativna koordinatorica kao podrška u radu. Ova podjela omogućuje pravovremeno razmjenu informacija i praćenje operativnih aktivnosti na tjednoj bazi i pokazala dobrom za ovako veliku organizaciju. Osim toga, timski sastanci se održavaju svakog mjeseca u kojem sudjeluju svi djelatnici *Documente*.
- Strukturiranje opisa poslova, sistematizacije radnih mjesta i unapređenje unutarnjih procedura plaća i naknada i druge.
- Unapređenje sustava zapošljavanja, mentorskog rada, nagrađivanja zaposlenika, plana usavršavanja i jačanja kompetencija zaposlenika.

Institucionalna sredstva su nam omogućila kontinuiran organizacijski razvoj i usmjerenost na razvoj sustava kvalitete kao i obrazovanje djelatnika *Documente*, osobito u područjima namicanja sredstava i upravljanja projektnim ciklusom te supervizije rada i podrške u prevladavanju sekundarne traumatizacije.

Tim u 2012. činili su: Emina Bužinkić, Igor Roginek, Tanja Petrović, Jelena Đokić Jović, Milena Čalić Jelić, Eugen Jakovčić, Jelena Šimunović, Sanjin Bužo, Slaven Rašković, Božica Ciboci, Darija Marić, Dea Marić, Miša Kapetanović, Tomislav Fresl, Maja Dubljević, Albin Matoshi, Tamara Banjeglav, Marko Smokvina, Nikola Mokrović, Aleksandar Radnić, Zrinka Kolarić, Nataša Stepčić, Vesna Teršelić a nekoliko najintenzivnijih mjeseci na istraživanju ljudskih gubitaka i Veselinka Kastratović i Miren Špek. *Documenta* ima sposobnu, izvrsnu,

predanu i motiviranu ekipu koja u ne uvijek povoljnoj financijskoj situaciji radi s nesmanjenom snagom.

Financijsko i administrativno poslovanje

Administrativno poslovanje vodila je Jelena Šimunović. Financijsko poslovanje je vodi Sanjin Bužo. Knjigovodstvo vodi Konto Obad. Na financijsko-administrativnim poslovima angažirali smo i Irmu Vrhovski.

Razvoj arhive i informacijskog sustava

Sve obimniju arhivu je vodio Nikola Mokrović. U informacijski sustav koji smo razvili uz financijsku podršku Ministarstva vanjskih poslova Švicarske u suradnji s Fondom za humanitarno pravo iz Beograda i Prištine do kraja godine je uneseno više od 17.000 dokumenata. Na upisivanju unosu dokumentacije najviše su radili Zrinka Kolarić i Aleksandar Radnić. Sustav nam je omogućio sistematizaciju prikupljenih podataka, posebno povezivanje informacija prikupljenih istraživanjem ljudskih gubitaka i praćenjem suđenja za ratne zločine. U timu informacijskog sustava su Slaven Rašković, Igor Roginek i Nikola Mokrović. Izgradnju sustava koordinira Vincent Kersten. Softver razvija *Abacus*

Namicanje sredstava

U 2012. Albin Matoshi počeo je raditi kao koordinator namicanja sredstava. Uz strateške donatore dugoročno zainteresirane za razvoj rada na suočavanju s prošlošću na regionalnoj razini (Ministarstvo vanjskih poslova Švicarske, C.S.Mott, Ministarstvo vanjskih poslova Nizozemske) podržavaju nas i Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, Europska unija, Balkan Trust i R. Bosch Stiftung, Institut otvoreno društvo, International Task Force for Holocaust Remembrance, Ministarstvo vanjskih poslova Norveške, Veleposlanstva Švicarske, Nizozemske, Finske, Ujedinjenog kraljevstva i Sjeverne Irske te Norveške. Za aktivnosti u 2013. osigurano je 90% potrebnih sredstava, za aktivnosti u 2014. 50% a za aktivnosti u 2015. godini 25%.

Suradnja s drugim organizacijama i institucijama

Nastavili smo razvijati suradnju s organizacijama osnivačicama, posebice kroz zajedničko praćenje suđenja za ratne zločine, te zajednička javna oglašavanja a na regionalnoj razini s Fondom za humanitarno pravo.

Stvorili smo kvalitetnije osnove za suradnju s nekim znanstvenim i muzejskim institucijama (posebice Spomen područje Jasenovac, Hrvatski povijesni muzej) i nekim fakultetima (Fakultet političkih znanosti, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Filozofski fakultet (posebice Odsjek za sociologiju i Odsjek za povijest)). Poboljšali smo komunikaciju s pravosuđem (posebice s Državnim odvjetništvom RH te sucima nadležnih županijskih sudova i Vrhovnim sudom) te vladinim institucijama (posebice Ministarstvom branitelja).

IV. Pregled specifičnih programskih aktivnosti

Javna događanja u organizaciji Documente

- Promocija i razgovor o knjizi "Antiratna kampanja 1991. – 2011.: Neispričana povijest", koju su uredili Vesna Janković i Nikola Mokrović u konferencijskoj dvorani Kuće ljudskih prava, 23. siječnja.

- Na konferenciji za tisak u Kući ljudskih prava Zagreb, u četvrtak 23. veljače predstavljani su nalazi godišnjeg izvještaja o suđenjima za ratne zločine.
- Okrugli stol 'Nužnost učinkovitijeg procesuiranja ratnih zločina jačanjem regionalne suradnje i procesuiranjem zapovjedno odgovornih osoba' održan je 14. ožujka u Novinarskom domu, Zagreb.
- Međunarodna škola kulture sjećanja "Razmjena iskustava i znanja o sjećanju na holokaust i ratne zločine", održana u Zagrebu, od 15. do 20. ožujka 2012.
- **Okrugli stol pod nazivom "Zajedno za prava svih žrtava"** održan je u Bjelovaru 29. ožujka u suradnji s udrugom Pravda.
- Konferencija za tisak povodom dvojbi oko uzroka smrti Igora Benete, do trenutka smrti suokrivljenog za zločin u Gruborima, održana je 2. travnja u Zagrebu, u Kući ljudskih prava.
- Prezentacija publikacija 'Prava civilnih žrtava rata' i 'Rat, dokumentiranje i pravni status žrtve', 17. travnja u Osijeku.
- Prezentacija Izvještaja o prvih 112 dana vlasti, 20. travnja u Zagrebu.
- Obilježavanje Dana oslobođenja Zagreba, 08. svibnja, u organizaciji Inicijative 'Ujedinjeni protiv fašizma'.
- Okrugli stol 'Uprava u reorganizaciji' i promocija knjige Ž. Heđbeli 'Institucije državne uprave Republike Hrvatske od osamostaljenja do ulaska u Europsku Uniju, 1. dio, 1990. – 2004.', Zagreb, 11. svibnja u Zagrebu.
- Javna rasprava o izmjenama i dopunama Zakona o HRT-u, 25. svibnja u Zagrebu. Rasprava je organizirana u suradnji s Hrvatskim novinarskim društvom.
- Tribina 'Potpora žrtvama mučenja', 26. lipnja na Međunarodni dan borbe protiv žrtava mučenja. Organizirana je u suradnji s Rehabilitacijskim centrom za stres i traumu u Zagrebu.
- Javna rasprava 'Položaj civilnih žrtava rata - pravo na obeštećenje', 28. lipnja u Pakracu. Rasprava je organizirana u suradnji s Delfinom.
- U suradnji s Udrugom civilnih stradalnika Sisačko-moslavačke županije, organizirana je javna rasprava 'Položaj civilnih žrtava rata - Pravo na obeštećenje', 04. srpnja
- U utorak 10. srpnja 2012. godine u Zagrebu je održana konferencija 'Civilne žrtve rata u Hrvatskoj - Pravo na pravni lijek i reparaciju za žrtve teških kršenja ljudskih prava i povreda međunarodnog humanitarnog prava'.
- Tiskovna konferencija povodom obljetnice akcije "Oluja" održana je 03. kolovoza povodom godišnjice stradanja srpskih civila u tijeku i nakon VRA Oluja.
- U organizaciji [ACIPS-a](#) i Fondacije Friedrich Ebert, u Sarajevu je 20. rujna promovirana knjiga „Re:vizija prošlosti. Politike sjećanja u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Srbiji od 1990. godine“, autora Darka Karačića i autorica Nataše Govedarice i Tamare Banjeglav
- Okrugli stol pod nazivom "Civilne žrtve rata - kako do obeštećenja i pravde?" održan je u Vukovaru 17. listopada u suradnji s Centrom za mir, nenasilje i ljudska prava.
- Konferencija 'Civilne žrtve rata u Hrvatskoj. Pravo na pravni lijek i reparaciju za žrtve kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom' održana je povodom predstavljanja istoimenog istraživanja i nastavka rasprave o pravdi za žrtve ratnih zločina 09. studenoga u Zagrebu.
- Konferencija za tisak: Nužnost nastavka kaznenog procesuiranja ratnih zločina počinjenih tijekom i nakon VRA „Oluja“ održana je 19. studenoga.
- Tiskovna konferencija o zločinu u Medarima – Slučaj sestara Vuković u borbi za naknadu štete održana 17. prosinca.

Sudjelovanje na javnim događanjima

- 18. ožujka 2012. u prostorijama obrazovnog centra Javne ustanove spomen-područja Jasenovac održan je okrugli stol pod nazivom „Nada Dimić u kulturi sjećanja“.

- Predstavljanje izvještaja komesara za ljudska prava Thomasa Hammamberga, Vijeće Europe, Sarajevo, BiH, 19. ožujka.
- Okrugli stol 'Seksualno nasilje u ratu', Vukovar, 03. travnja. Organizator: UNDP, Ured Predsjednika RH i Grad Vukovar.
- Komemoracija stradaloj djeci u Domovinskom ratu 'Mali križ - velika žrtva', Slavonski Brod, 26. svibnja. Organizator: Zajednica udruga hrvatskih civilnih stradalnika.
- Tribina 'Civilne žrtve rata', Zadar, 29. svibnja. Organizator: udruga Žena u Domovinskom ratu Zadar.
- Tribina o nestalima, Negoslavci, 26. lipnja. Organizator: Ministarstvo branitelja i Općina Negoslavci.
- Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 28. i 29. lipnja održan je znanstveni kolokvij „Što se uistinu dogodilo u glinskoj srpskopравoslavnoj crkvi između 29/30. srpnja i 4/5. kolovoza 1941. godine? Svjedočanstva i kultura sjećanja“ u organizaciji Odsjeka za povijest i Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, u suradnji sa Srpskim narodnim vijećem i Centrom za suočavanje s prošlošću - Documenta i Hrvatskim državnim arhivom.
- Ažurirani popis nestalih osoba na području Republike Hrvatske tijekom Domovinskog rata od 1991. do 1995. predstavljen je 19. srpnja u Zagrebu u 'Knjizi nestalih osoba na području RH', u izdanju Hrvatskog Crvenog križa i Ministarstva branitelja, Uprave za zatočene i nestale.
- 05. kolovoza 2012., građani i građanke Prijedora, članovi obitelji žrtava, te aktivisti za ljudska prava iz regije i drugih zemalja prošetali su glavnom prijedorskom ulicom, sudjelujući u protestnoj šetnji nazvanoj za "Jednakost i pravo na sjećanje".
- Dana 10. rujna 2012. godine održana je sjednica Vijeća Predsjednika Republike Hrvatske za socijalnu pravdu. Tematska sjednica održana u Uredu Predsjednika, u središte rasprave stavila je obespravljenost civilnih žrtava rata.
- 17. rujna Documenta je postavila izložbu na Trgu bana Jelačića u Zagrebu na temu "Pisci i publicisti ubijeni na Dotršćini".
- (Ne) Zaboravljeni - Tribina u Vukovaru, 20. prosinca (Zajedničko vijeće općina Vukovar, Eugena Kvaternika 1, 12.00 h) i u Belom Manastiru, 21. prosinca (SKC Beli Manastir, Imre Nađa 8, 10.00 h).

Sudjelovanje na konferencijama, seminarima, edukacijama, stipendijama...

- Seminar 'Social Enterprise Planning', British Council i Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva, Zagreb, 7 - 8. veljače.
- Uvod u policy analizu, GONG, 29. veljače.
- Studijsko putovanje 'Justice and Reconciliation', 28. veljače - 2. ožujka.
- Seminar 'Kako se naša društva sjećaju prošlosti - primjeri bivše Jugoslavije, Austrije i Njemačke', CNA, Beograd, 9 - 14. ožujka.
- Konferencija 'Beyond Testimony and Trauma', Montreal Institute for Genocide and Human Rights, Montreal, Kanada, 22 - 25. ožujka.
- Tehnički in vsebinski problemi klasičnoga in elektronskega arhiviranja, Pokrajinski arhiv Maribor, Radenci, Slovenija, 28 - 30. ožujka.
- Konferencija 'Usklađenost hrvatskog zakonodavstva sa standardima ECHR, CMS, Zagreb, 19. travnja.
- Godišnja konferencija Fundamental Right Platforme, Beč, Austrija, 19 - 20. travnja.
- Sastanak stručnjaka i suradnika o Istraživanju obrazovanja nastavnika povijesti i građanskog obrazovanja, Beč, Austrija, 29. travnja.
- Konferencija 'Nestali - sjećanja, grobnice i mjesta buđenja savjesti', Međunarodna komisija za nestale osobe, Sarajevo, BiH, 8 - 10. svibnja.
- Kvalitativne metode istraživanja, GONG, 17-18. svibnja.

- Etički kodeks za promatrače suđenja za ratne zločine - OESS, Zagreb, 19. svibnja.
- Metodologija praćenja sudskih postupka - OESS, Zagreb, 28. svibnja.
- Konferencija 'Assessment, tutorial structures and initial teacher education in the subjects Political/ Civic Education, Social/Cultural Studies and History in Europe - A comparative study on Structures and Standards of Initial Training for History teachers in Europe', Beč, Austrija, 30. svibnja - 02. lipnja.
- Konferencija 'Izgradnja pravednijih društava - Pomirenje u tranzicijskom okruženju', Accra, Ghana, 05.-06. lipnja.
- Studijsko putovanje po mjestima sjećanja i komemoracija u Njemačkoj, R. Bosch Stiftung, 6-13. lipnja.
- Regionalna konferencija: Javnost kao partner u izgradnji vladavine prava, Američko veleposlanstvo, Skopje, Makedonija, 13 - 14. rujna.
- Stipendija Richard von Weizsäcker koju je dobila Vesna Teršelič, od 21. listopada do siječnja 2013.
- Radionica 'Lifelong learning and civil society development', Centar za građansko obrazovanje, Podgorica, Crna Gora, 12 - 13. studenoga.
- Standardi pravičnog suđenja - OESS, Zagreb, 26. - 28. lipnja.
- Ljetna škola 'Policies and practices in access to digital archives', Open Society Institute, Open Society Archives, CEU, Budimpešta, Mađarska, 2-6. srpnja.
- Konferencija 'Dealing with the past left unsaid - Challenges and Opportunities for Institutions and Civil Society Actors', Association of Local Democracy Agencies, Strasbourg, Francuska.
- Savjetovanje - Arhivska praksa, Arhiv Tuzlanskog kantona, Tuzla, BIH, 27 - 28. rujna
- Ljetna škola demokracije, GOLJP, Brač, 28. rujna - 1. listopada.
- Edukacija monitora suđenja za ratne zločine, OESS, Zagreb, 19. svibnja, 27 - 28. lipnja, 14. rujna, 3 - 5. listopada
- 13th NGO Forum, Brisel, Belgija, 8 - 9. prosinca.
- Youth and Adult Education - ISHR University of Columbia i DVV International, Bonn, Njemačka, 11-14. prosinca.
- EU pravo, CMS, Zagreb, 21. prosinca.
- Konferencija: Pravo žrtava kršenja ljudskih prava tokom 90.ih na materijalne reparacije u Srbiji, FHP, Beograd, Srbija, 21. prosinca.
- Međunarodna konferencija u Srbiji 'Suočavanje s prošlošću u Srbiji: Šta dalje?', Fond Biljana Kovačević Vučo, Beograd, Srbija.

Izdavaštvo

U proteklom razdoblju, *Documenta* je objavila ili sudjelovali u pripremi slijedećih publikacija:

- Institucije hrvatske državne uprave od osamostaljenja do ulaska u Europsku uniju, 1. dio, 1990. - 2004., aut. Živana Hedbeli.
- „Re:vizija prošlosti. Politike sjećanja u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Srbiji od 1990. godine“, aut. Darka Karačić, Nataša Govedarica i Tamara Banjeglav.
- Istraživački izvještaj 'Civilne žrtve rata u Hrvatskoj. Pravo na pravni lijek i reparaciju za žrtve kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom', aut. Emina Bužinkić
- Vodič: Prava civilnih žrtava rata, ur. Emina Bužinkić, aut. Vesna Teršelič i Milena Čalić Jelić.

Mediji i odnosi s javnošću

Tijekom 2012. godine razvili smo novu web stranicu Documente www.documenta.hr te smo pokrenuli komunikaciju s građanima putem socijalnih mreža Facebook, Twitter, You Tube and LinkedIN. Bilježimo više od 5.000 jedinstvenih posjeta mjesečno. Documentina je stranica povezana sa stranicama Kuće ljudskih prava www.kucaljudskihprava.hr i aktivnostima Platforme 112. Izradili smo QR kodove za sve naše stranice i socijalne mreže.

U medijima smo zabilježili u 2012. godina veću vidljivost nego ranije, uglavnom kroz česta priopćenja i mišljenja u kontakt emisijama. Oko 5 osoba je stalno vidljivo u medijima, a dvije su osobe radile na pozicijama medijskog koordinatora i koordinatora za odnose s javnošću.

Organizirali smo preko 20 javnih događanja i objavili niz priopćenja:

- Priopćenje i press konferencija povodom zakašnjelog procesuiranja ratnog zločina u Gruborima i slučaja Igora Benete u suradnji s Građanskim odborom za ljudska prava i Centrom za mirovne studije, 02. travnja.
- Priopćenje povodom zločina u Medarima, 01. svibnja.
- Documenta i Platforma 112 reagirali su 12. lipnja Otvorenim pismom o posljedicama ostavke Mirele Holy.
- Izjava povodom dodjele Povelje Republike Hrvatske Documenti, 29. lipnja.
- Platforma 112: Radimir Čačić treba dati ostavku, 29. lipnja.
- Izjava povodom obljetnice stradanja civila u Zagrebu, 6. srpnja.
- Priopćenje Platforme 112: Ugrožavanje temeljnih principa pravne države i funkcioniranja institucija, 11. srpnja.
- Priopćenje povodom 71. obljetnice ustaških zločina u glinskoj pravoslavnoj crkvi, 31. srpnja.
- Priopćenje povodom obljetnice stradanja tijekom VRA Oluja, 7. kolovoza.
- Priopćenje povodom neprihvatljivih izjava ministra obrane, 10. kolovoza.
- Priopćenje povodom Europskog dana sjećanja na žrtve svih totalitarnih i autoritarnih režima, 23. kolovoza.
- Na početku jesenskog zasjedanja Sabora, Platforma 112 uputila je 19. rujna pismo: U očekivanju drugačijeg Sabora.
- Priopćenje: Zločini u Gošiću i Varivodama još uvijek bez sudskog epiloga, 27. rujna.
- Priopćenje povodom stradanja civila u Geriću, 3. listopada.
- Pismo povodom obljetnice zločina u Novom selu Glinskom, 12. listopada.
- Platforma 112 reagirala s pismom: 17.000 ljudi i dalje bez prava glasa, 24. listopada.
- Otvoreno pismo 87 organizacija: Hoće li civilno društvo preživjeti ulazak RH u EU?, 25. listopada
- Pismo povodom neizbora Pučkog pravobranitelja, 29. listopada
- Priopćenje povodom obljetnice stradanja u Saborskom, 12. studenoga.
- Priopćenje povodom pravomoćne presude MKSJ Gotovini i Markaču, 16. studenoga.
- Oglašavanje povodom 21 obljetnice opsade, pada i zločina u Vukovaru, 18. studenoga.
- Priopćenje povodom Međunarodnih dana aktivizma protiv nasilja nad ženama o seksualnom nasilju u ratu, 3. prosinca.
- Priopćenje Rat za mir - 21 godina poslije o stradanjima u Dubrovniku, 6. prosinca.

Postignuća, nagrade, članstva

- 26. lipnja na Dan državnosti, Predsjednik RH I. Josipović dodijelio je Povelju Republike Hrvatske Documenti za iznimno i uspješno poticanje procesa suočavanja s prošlošću u Republici Hrvatskoj.

- 10. prosinca na Dan ljudskih prava, Kampanja 'Žrtve su predugo čekale' dobila mirovnu nagradu Krunoslav Sukić.
- *Documenta* potpisala Opću deklaraciju o arhivima u listopadu.
- *Documenta* je postala članicom Međunarodnog arhivskog vijeća (International Council on Archives - ICA) u svibnju.
- *Documenta* je postala članicom Fundamental Right Platform u travnju.

V. Osvrt na ključne uspjehe

- Uspjesi
  - Kvalitetan početak i završetak rada u istočnoj Slavoniji na dokumentiranju ljudskih gubitaka.
  - Kvalitetna javna događanja o civilnim žrtvama rata i profiliranje teme među političarima, u medijima i javnosti.
  - Ostvaren niz kontakata za snimanje osobnih sjećanja.
  - Prezentacija projekta snimanja osobnih sjećanja i su-organizacija Glinskog kolokvija.
  - Sporazum ODG Inicijative i MZOS-a o eksperimentalnom uvođenju Građanskog odgoja i obrazovanja u 6 hrvatskih osnovnih i srednjih škola.

Izveštaj pripremile: *Emina Bužinkić i Vesna Teršelič*

Korišteni su financijski izvještaji koje priprema *Sanjin Bužo* i kvartalni programski izvještaji koje su izradili: *Slaven Rašković, Jelena Đokić Jović, Milena Čalić Jelić, Tanja Petrović, Nikola Mokrović, Albin Matoshi i Igor Roginek.*